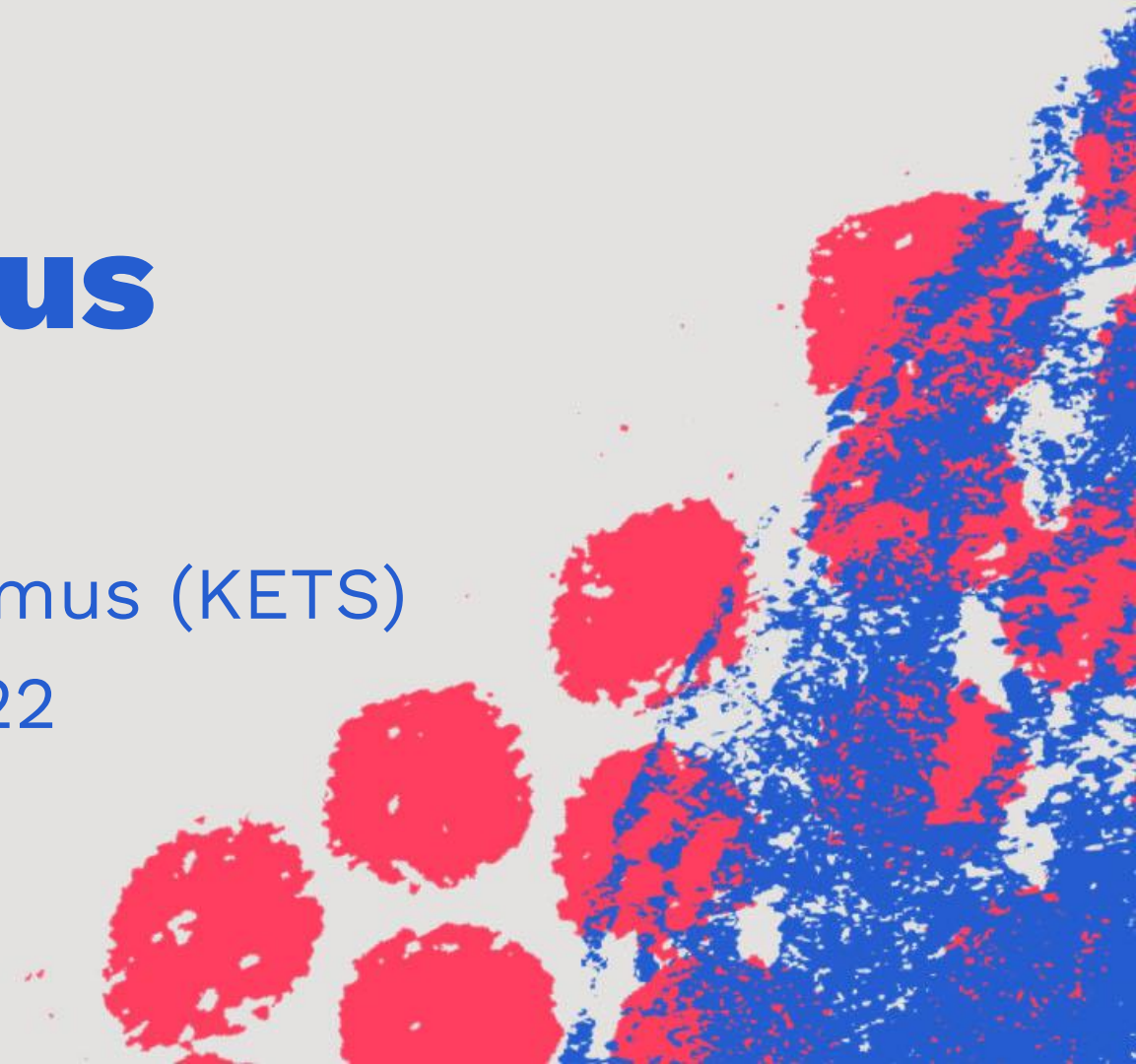

Kuntaliiton ajankohtaiskatsaus

Kunta-alan energiatehokkuussopimus (KETS)
KETS-yhteyshenkilöpäivä 16.11.2022

Vesa Peltola

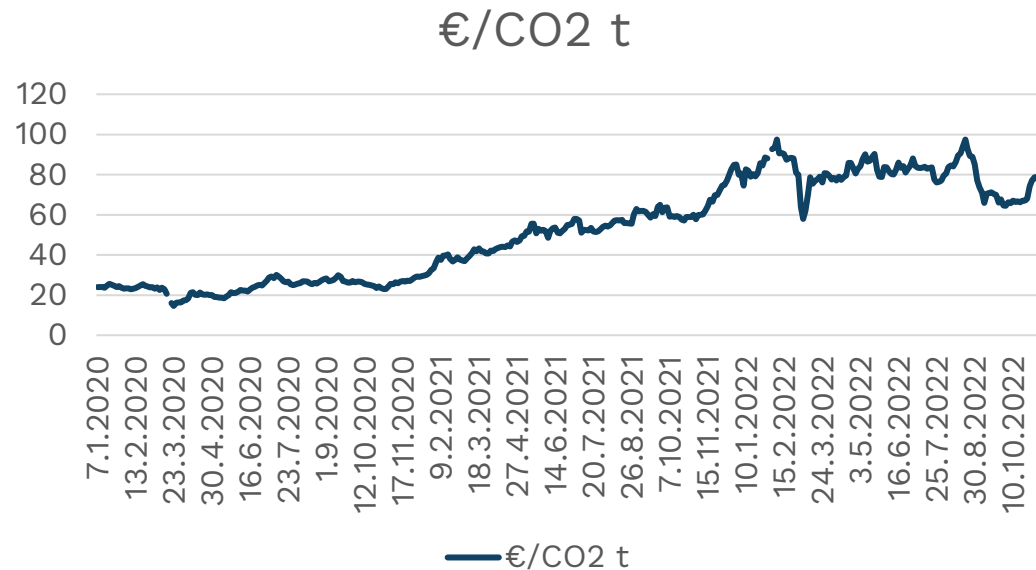

Sisältö

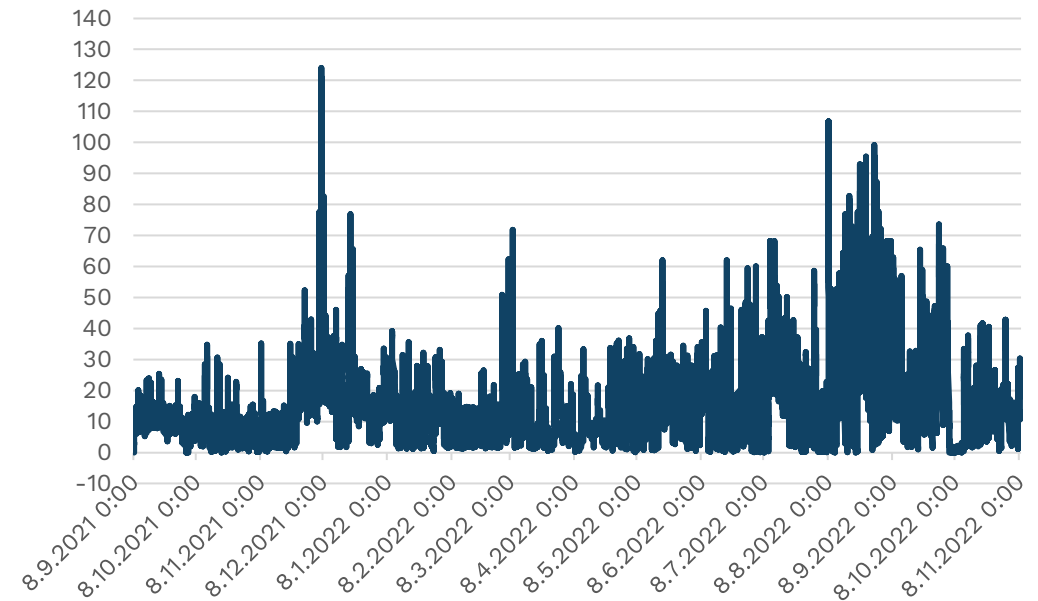
- Ajankohtaista kuntien energia-asioista
- Varautuminen
- Muuta ajankohtaista
- Yhteenveto

Päästöoikeuden hinta nelinkertaistunut, sähkön pörssihinta heilahtelee

Päästöoikeuden hintakehitys (7.1.2020 - 3.11.2022)

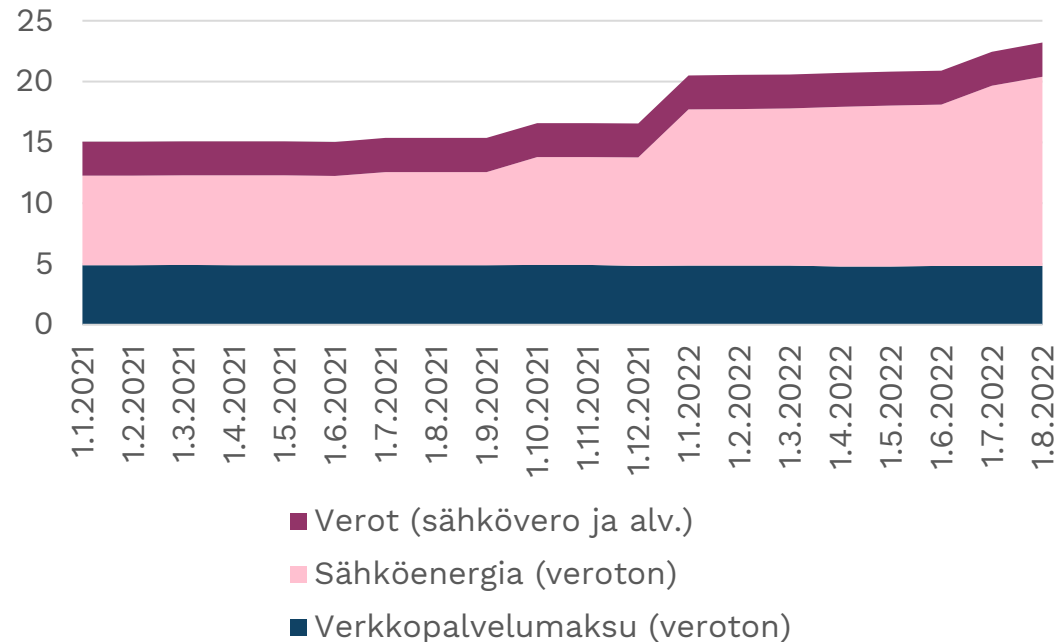

Sähkön hinta 8.9.2021 - 8.11.2022 (Nord Pool)

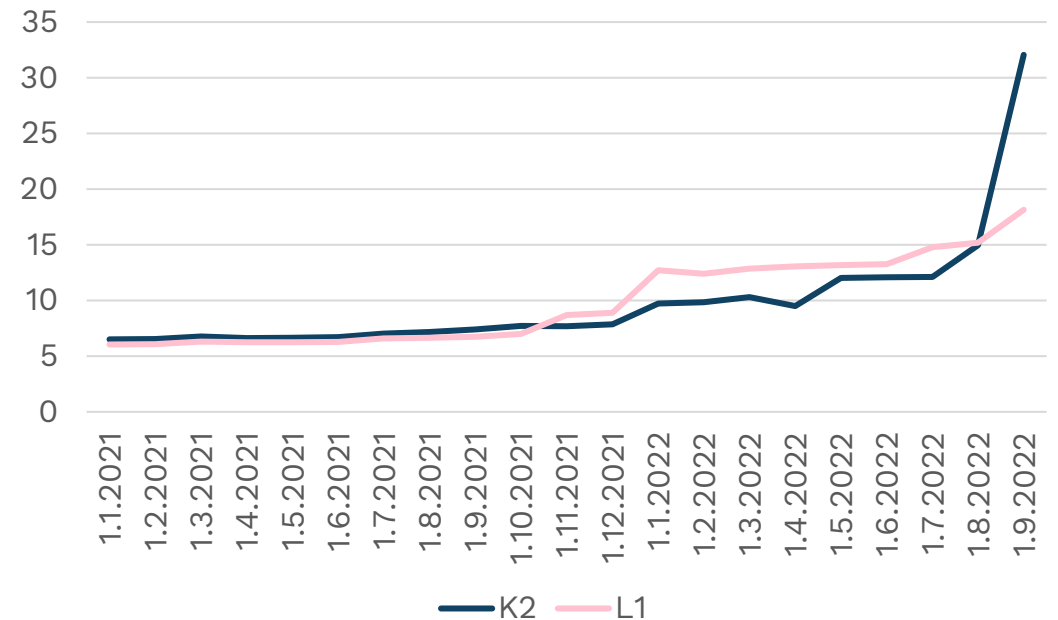

Sähkön pitkään vakaahkona pysynyt hinta nousi jyrkästi keväällä 2022

Sähkön kuluttajahinta 1/2021-8/2022
(OKT: 18 000 kWh/vuosi)

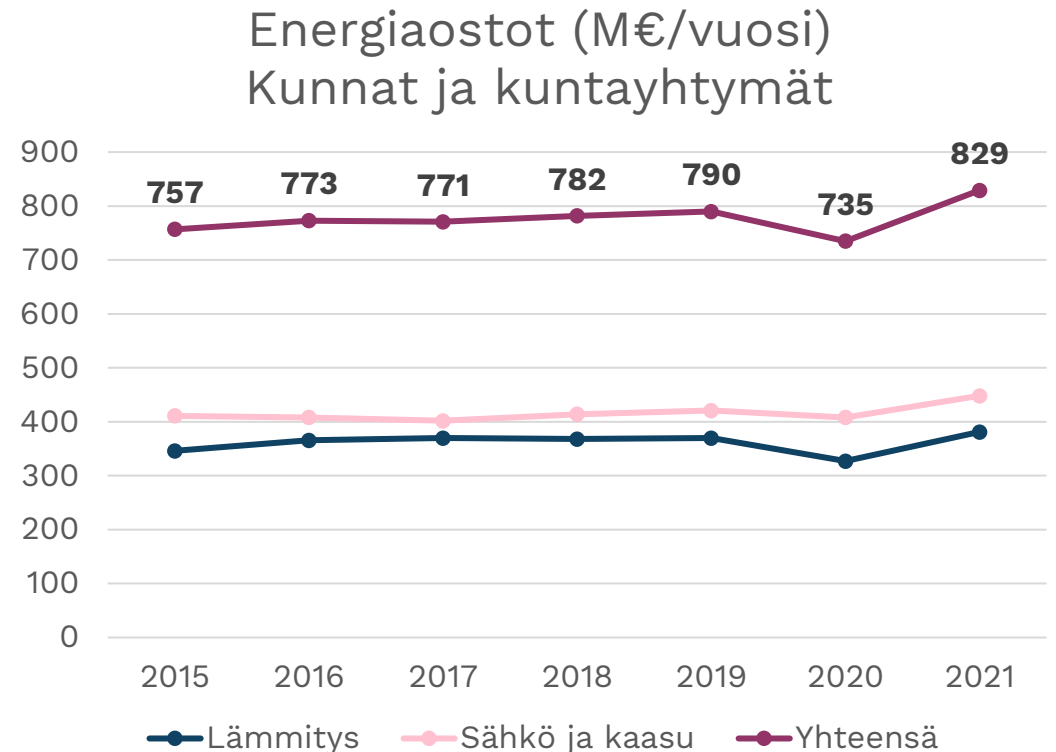
Sähkön tarjoushinnat 2021-22
(toistaiseksi voimassa olevat sop.)

K2 = pientalo (5000 kWh/vuosi)
L1 = pientalo (15 000 kWh/vuosi)

Energiakustannusten merkitys kunnissa kasvamassa

- Kuntien ja kuntayhtymien sähkö-, kaasu- ja lämpöostot n. 800 M€/vuosi
 - V. 2021 toimintakuluista (57,6 mrd. €) energian osuus (829 M€) oli 1,4 %
- Energiakustannusten **osuus** kunnan budjetista kasvamassa
 - Maakuntaudistus puolittaa kuntien budjetit: %-osuus → ~2x
 - Hintatason nousu lisää absoluuttisia energiakustannuksia: +x % ?
- Venäjän hyökkäys Ukrainaan → Toimitusvarmuus ja huoltovarmuus korostuvat (varautuminen)

Vaikutamme Suomen EU-jaostoissa

Suomen EU-asioiden komitean asettamat sektorikohtaiset valmistelujaostot

- Laajennetussa kokoonpanoissa vaikuttaminen Suomen kantoihin
 - U (lainsäädäntö, budjetti, sopimukset) ja E (muut kuin em.) -kirjelmät, selonteot, tiedonannot ja ilmoitukset
- EU21 Energia ja Euratom, erityisasiantuntija Vesa Peltola
- EU22 Liikenne, kehittämisspäällikkö Johanna Vilkuna
- EU23 Ympäristö, johtaja Miira Riipinen

Kuntaliiton viestejä EU:n suuntaan

1. EU:n tulisi keskittyä EU-laajuisten **päästövähennystavoitteiden** asettamiseen ja jäsenvaltioiden energia- ja ilmastotyön tukemiseen
 - Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian tavoitteiden pitää olla ohjeellisia
 - Keinojen valinta ja käytännön toteutus jäsenvaltioille (ei EU-tason yksityiskohtaisia teknisiä vaatimuksia)
 - EU:n roolina valvoa asetettujen tavoitteiden saavuttamista
 - **Delegoitujen säädösten** käytön pitää olla hyvin harkittua ja täsmällisesti rajattua
2. Ohjauskeinojen **päällekkäisyyttä** tulisi välttää.
 - Taakanjakosektorin ohjauskeinojen ja päästökauppasektorin synkronointi
3. Energia- ja ilmastotyötä tehdään nykyään paljon eri sektoreilla **vapaaehtoisesti**
 - Lähtötilanne-erot on otettava huomion jäsenmaakohtaisia velvoitteita asetettaessa
4. Jäsenmaiden alueellisen ja paikallisen tason yksityisten ja julkisten toimijat **osallistettava**
 - toimenpiteiden tehokkuuden ja hyväksyttävyyden varmistaminen

Varautuminen

Energiansäästön ja energiatehokkuuden dilemmaa kunnissa

Energian käytön vähentämistä vai energiatehokkaampaa toimintaa?

- **Energiatehokkuuden parantaminen:**
 - sama palvelutaso saadaan aikaan vähemmällä energiankulutuksella TAI samalla energiankulutuksella saadaan aikaan enemmän
→ ei (yleensä) kuntalaispalautetta
- **Energiansäästö:**
 - energiaa käytetään vähemmän, mikä näkyy usein palvelutasossa (lämpötila, valaistus, aukioloajat ym.)
→ kuntalaispalautetta usein luvassa

YLE-verkkopalvelu 13.9.2022:

sähkön hinta

Moni pulittaa nyt pitkän pennin kahden tunnin löylyistä omassa saunassa – laskimme, milloin kannattaa lähteä uimahalliin saunomaan

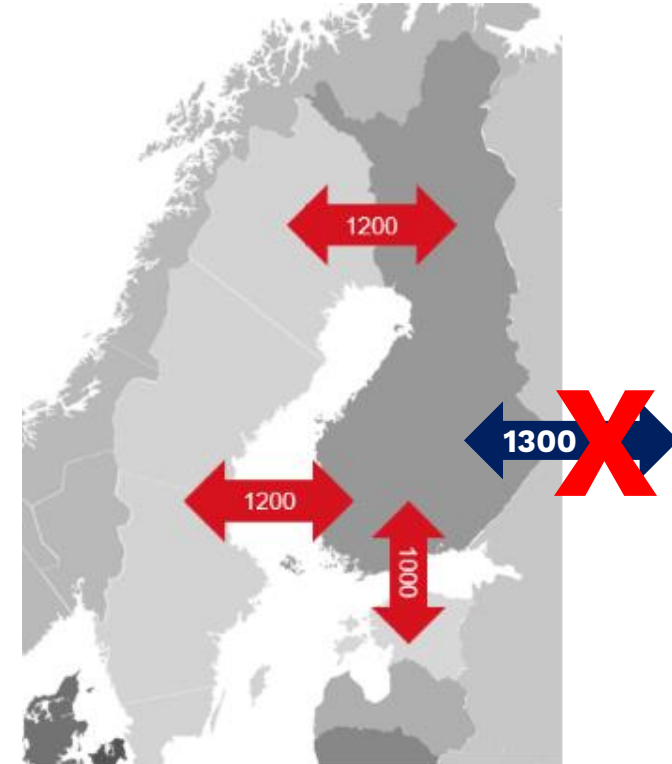
Sähkön hinnannousu saa monet suomalaiset miettimään, käyttääkö omaa saunaa vai käykö uimahallissa. Me laskimme, millä sähkön hinnalla uimahallikäynti tulee edullisemmaksi kuin oman saunan käyttö.

Jos OL3 on toiminnassa eikä häiriöitä ole, sähkö riittänee talvella 2022-2023

- **Kotimainen kapasiteetti: 12 300 MW**
 - Tehoresevi: 600 MW
 - Arvioitu huippukulutus: 15 100 MW
 - Kotimaan tehotase, netto: -2 200 MW
-
- **Tuontikapasiteetti 3 400 MW**
 - Ruotsista 2 400 MW
 - Virosta 1 000 MW
 - Venäjältä 0 MW

Lähde: Fingrid

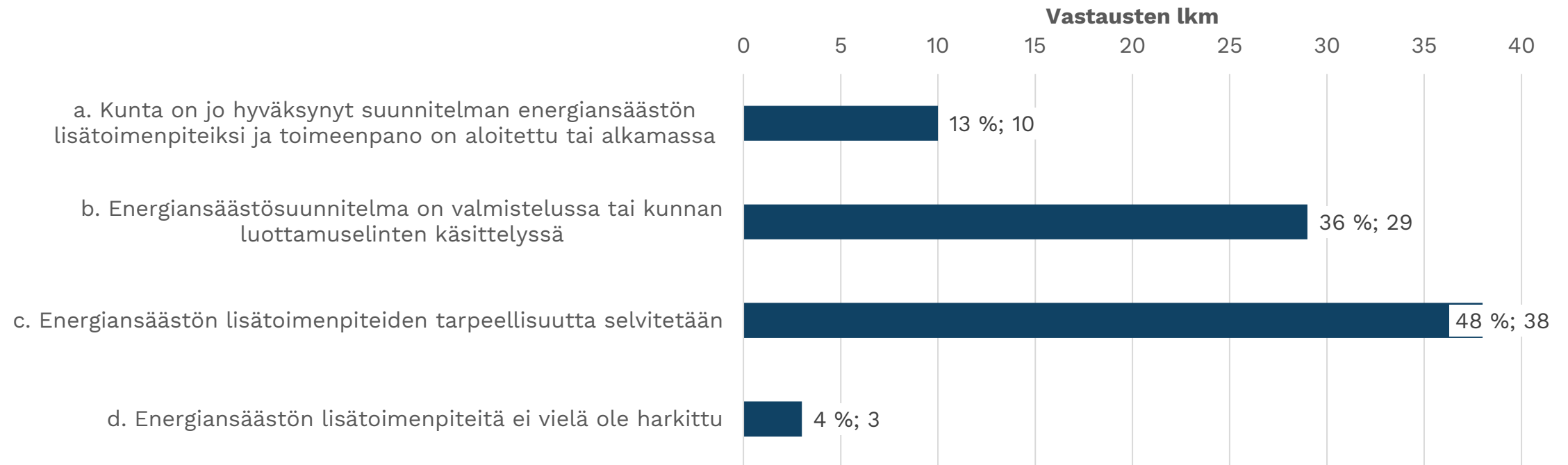
www.fingrid.fi – arvio sähkön riittävydestä talvella 2022/23

FINGRID

KUNTA
LIITTO | Kommun-
förbundet

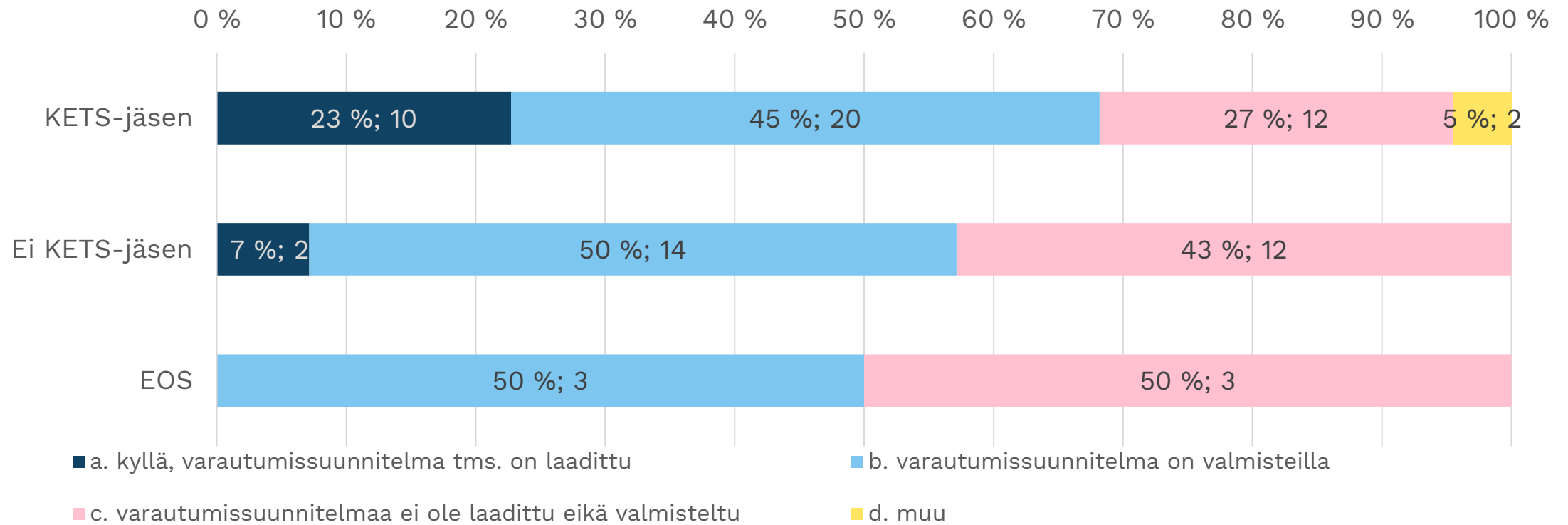
Kysely (9/2022): Energiansäästön lisätoimenpiteistä on päätetty tai niitä harkitaan (96 % vastaajista)

Mikä seuraavista kuvaa parhaiten energiansäästön lisätoimenpiteiden tilannetta kunnassanne?

Energiatehokkuussopimuskunnissa varauduttu paremmin sähkökatkoihin?

Onko kunnassanne varauduttu energiakriisistä johtuviin, talven 2022-2023 aikana mahdollisesti tuleviin sähkön toimituskatkoihin?

Millaista tukea kunnissa toivotaan?

- Taloudellinen tuki
 - Avustuksia energiatehokkuuteen ja uusiutuvaan energiaan (selkeys!)
 - Vaikuttamista sähkön hintaan
 - Kannustimien kehittäminen
- Informaatio-ohjausta (rakennukset, liikenne)
 - Ohjeistuksia, oppaita, neuvontaa, tietoa, suosituksia
 - Esimerkkejä, laskelmia, käytännön energiansäästötoimenpiteitä
 - ”*Yhteinen mittaroitava säästötavoite, vaikkapa -15 %*”
 - Yhteistä viestintää energiansäästön tärkeydestä
- Regulaation lisäämistä ei juuri toivottu (asetukset ym.)
- ”*Kaikki mahdollinen tarvittaisiin*”

Astetta alemmas –kampanjakunnat

Tilanne 9.11.2022

- Mukana 97 kuntaa (2/3 väestöstä)
 - **Lisäksi** kuntayhtymiä ja tytäryhtiöitä
 - Mukana eri kokoisia kuntia
- Noin 2/3 on energiatehokkuus-sopimukseen liittyneitä kuntia
 - vrt. KETS-kuntia 1/3 kuntien määrästä
- Yhteistyö kuntalaisten kanssa on oivallettu hyvin – kunta voi toimia esimerkkinä ja kannustajana

*Lähde: Kampanjan verkkosivut,
KETS-seuranta, Tilastokeskus*

Kokoluokka (as)	KETS	Ei-KETS	Yhteensä
Alle 5 000	6	23	29
5 000 - 10 000	6	8	14
10 001 - 20 000	14	2	16
20 001 - 50 000	15	6	21
50 001 - 100 000	9	0	9
Yli 100 000	8	0	8
Kaikki yhteensä	58	39	97

*KETS = Kunta-alan energiatehokkuus-sopimukseen liittynyt kunta
Ei-KETS = ei liittynyt en.teh.sopimukseen*

Astetta alemmas –toimenpiteet kunnissa

Tilanne 9.11.2022

- 291 energiansäästötoimenpidettä
- Viestintä keskeistä (31,3 % toimista)
 - Henkilöstön ohjeistaminen
 - Kuntalaisten opastaminen ja kannustaminen kampanjaan mukaan
- Tärkeimmät energiansäästötoimet:
 - Sisälämpötilan alentaminen
 - Valaistuksen ohjaus (sisä + ulko)
 - Säädot (IV, lämmitys)

Toimenpiteet	Määrä	Osuus
Sisälämpötilan alentaminen	39	13,4 %
IV-säädot	25	8,6 %
Lämmityksen säädot	21	7,2 %
Uimahalli	14	4,8 %
Kulutusseuranta, selvitykset	19	6,5 %
Henkilöstön ohjeistus ym.	41	14,1 %
Kuntalaisten neuvonta ym.	50	17,2 %
Veden käyttö	4	1,4 %
Valaistus	33	11,3 %
Liikenne ja liikkuminen, etätyö	10	3,4 %
Investoinnit ja hankinnat	23	7,9 %
Muuta	12	4,1 %
YHTEENSÄ	291	100,0 %

Energiansäästön suunnittelussa huomioon otettavaa talvella 2022-2023

- Kuntien nykyistä laajemmat energiansäästötoimet voivat edellyttää palvelutuotannon muutoksia etenkin energiankulutuksen huippuaikoina (klo 8-10, 17-19)
 - katuvalot ja muu valaistus, koulujen alkamisajat, muiden palvelupisteiden aukioloajat
 - uimahallit ja erityisesti saunat
 - kiinteistöjen koneellinen ilmanvaihto
- Mahdollinen sähkökatko aiheuttaa joka tapauksessa muutoksia palveluihin
 - kouluissa ja muissa palvelupisteissä ei ole välttämättä sähköä, katuvalot eivät pala, liikennevalot eivät pala, jne.
- Jos kuntia ohjeistettaisiin jo ennakolta muuttamaan toimintaa ja palveluiden aikatauluja, vaatisi tämä Kuntaliiton näkemyksen mukaan kehotuksen valtiovallan taholta - kunnat edelleenkin päättäisivät kuitenkin asiasta itsenäisesti
- **Kunnilla vaikuttavuutta myös energiansäästöä kampanjoitaessa - kunnat ja asukkaat yhdessä!**

Energiansäästötoimet työn alla kunnissa

Valmiit sähkönsäästötoimet eivät kelvanneet sellaisenaan lautakunnalle Kaarinassa

Kaarinan tekninen lautakunta kokoontui päättämään energiansäästötoimista tiistaina. Valmista toimenpidelistaa ei kuitenkaan päätetty ottaa toteutukseen.

Tampere perusti energianyrikin – sähköjakeluhäiriöt halutaan saada minimiin

Tampere on varautumissuunnitelmiansa kanssa suurten kaupunkien eturintamassa. Kehuja on satanut ministeriötä myöten.

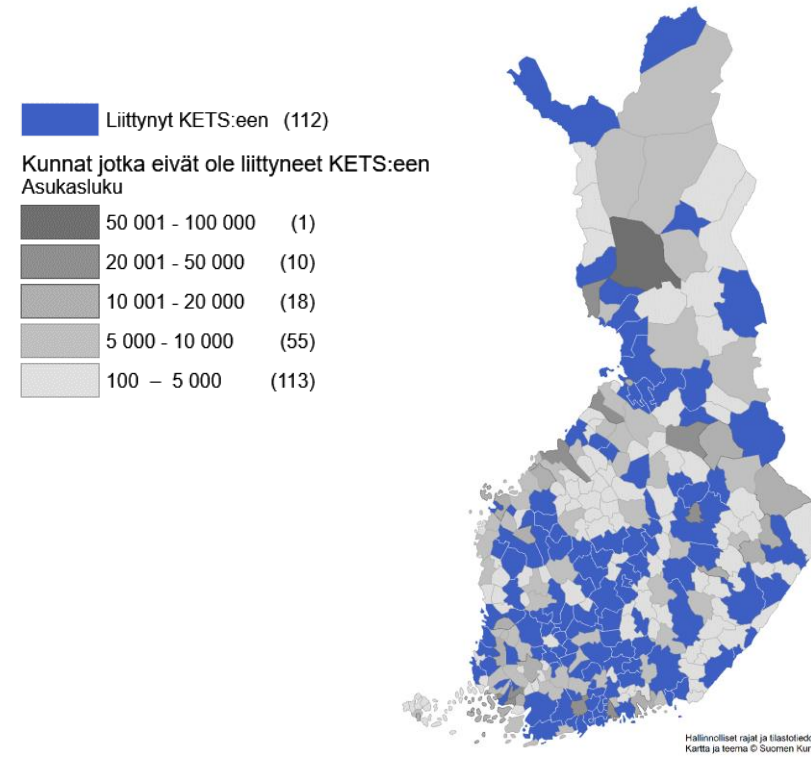

Tampereen energianyrikin kokemuksia jaetaan myös naapurikuntiin, kertoo kaupungin riskienhallinta- ja turvallisuusjohtaja Jouni Perttula. Kuva: Valterri Kujansuu / Yle

Kunta-alan energiatehokkuussopimus (KETS) – vapaaehtoisuudella tuloksia

- Tilanne 15.8.2022:
 - 112 kuntaa ja 11 kuntayhtymää
 - Kattavuus > 75 % asukkaista, 36,2 % kunnista
- Kattavuustavoite saavutettu, mutta sopimukseen voi vielä liittyä
- **Toimeenpanovaihe kriittinen, jotta vapaaehtoisuus säilyy kunta-alalla:**
 1. Energiatehokkuustoimenpiteet
 - Energiatehokkuus, uusiutuva energia
 2. Säästöjen (GWh) ja toimenpiteiden raportointi

KETS-liittyneet kunnat (15.8.2022)

Lähde: Motiva

Energiatehokkuutta talotekniikan fiksulla käytöllä ja ylläpidolla

Talotekniikan viestintäfoorumi

- Rakennusten omistajille ja ylläpidosta vastaaville on tarjolla ajantasaista tietoa siitä, miten rakennusten energiatehokkuutta on mahdollista parantaa säätämällä **lämmitys-, ilmanvaihto- ja ilmastointijärjestelmät** oikein sekä pitämällä järjestelmät kunnossa.
- Tietoa on tarjolla niin pientaloista, rivi- ja kerrostaloista kuin palvelurakennuksista.
- Ota vinkit ja ohjeet käyttöön ja tehosta kiinteistöjenne energiatehokkuutta sekä viihtyvyyttä!

Viestintäfoorumi:

Bioenergia ry, Energiateollisuus ry, Helen Oy, Isännöintiliitto ry, Lämmitysenergia Yhdistys ry, Nuohousalan Keskusliitto ry, RAKLI ry, Sähkö- ja teleurakoitsijaliitto STUL ry, Sisäilmayhdistys ry, Suomen Kiinteistöliitto ry, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen Kylmäliikkeiden Liitto ry, Suomen lämpöpumppuyhdistys SULPU ry, Suomen LVI-liitto SuLVI ry, Suomen Omakotiliitto ry, Talotekninen teollisuus ja kauppa ry, VVS Föreningen i Finland rf (VSF).

Foorumin toimintaa koordinoi Motiva ja työn mahdollistaa ympäristöministeriö.

Talot
kuntoon!

www.motiva.fi

Hyvää aineistoa, vinkkejä ja ohjeita löydät osoitteesta:

www.motiva.fi/talotekniikanviestintafoorumi

Seuraa tägejämme:

#talotekniikanviestintafoorumi

#talotkuntoon

#toimivatalotekniikka

Tehostetulla viestinnällä ja neuvonnalla toimeenpannaan kansallisesti EU:n rakennusten energiatehokkuusdirektiiviä. Suomessa direktiivin velvoitteet on päätetty toteuttaa jatkamalla ja laajentamalla vapaaehtoista neuvontamenettelyä pakollisten järjestelmien energiatehokkuustarkastusten sijaan.

Muuta ajankohtaista

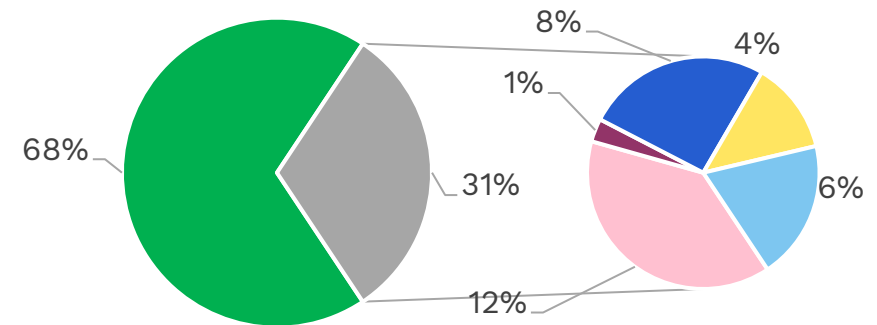
Tukea energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian edistämiseen

- Energiatuki (uusiutuva energia, energiatehokkuus)
 - *lisätietoa: Business Finland*
- Liikenteen infratuki (Energiavirasto)
 - Pikalatauspisteet, vedyntankkausasemat
 - Tarjouskilpailu oli 5.10. – 26.10.: 158 pikalatauspistettä, 3 vedyntankkauspistettä
- Sähköautojen latauspisteavustus työpaikoille (ARA)
 - Huom! Tekniset vaatimukset tiukempia kuin asuinrakennusten latausinfraassa
- Avustus matalalämpöiseen kaukolämpöön siirtymiseksi (ARA)
- ARA:n tuki öljy- ja kaasulämmityksestä luopumiseen kuntien rakennuksissa
 - Kunnille ja kuntien omistamille liikelaitoksille (oltava kunnan Y-tunnus)
- **Tietoa rahoituslähteistä:**
 - **Kuntien ilmasto- ja energiarahoitus – uutiskirje** (Motivan kuukausikooste rahoituslähteistä)

Öljylämmityksestä luopuminen kuntien rakennuksissa edennyt riipeästi

- Kuntien öljylämmitteisten rakennusten tilastoissa on suuri ero verrattuna todellisiin lukuihin
 - Esim. vaihto kaukolämpöön ei vaadi toimenpidelupaa
- Kysely tehtiin kunnille 5/2022
- Kyselyn perusteella todellinen määrä saattaa olla enää vain noin 1/3 virallisista luvuista
 - Öljylämmitys on vaihdettu johonkin muuhun kuin maalämpöön
- Otos on varsin pieni (n= 38), erikseen kysyttiin myös C6-kaupunkien lukuja

Kyselyn perusteella tehty **arvio** kuntien ja kuntayhtymien öljylämmitteisten rakennusten tilanteesta (Tilastokeskus 31.12.2020: 5 726 kpl)

- Lämmitysjärjestelmä on jo vaihdettu
- Lämmitysjärjestelmä vaihdetaan
- Muutetaan hybridilämmitykseksi
- Öljylämmitys pakko säilyttää
- Ei tehdä mitään (purku, myynti)
- Ei tehdä mitään (tulevaisuus epäselvä)

Kuntaliitto: Hybridilämmitys pitäisi hyväksyä ARA-tuen piiriin

Fossiilisesta lämmitysöljystä luopumista vauhditetaan

- Ilmalämpöpumpun ja ilma-vesilämpöpumpun hyötysuhde (COP-arvo) on huono kovilla pakkasilla
 - Lähestyy suoran sähkölämmityksen tehontarvetta
- Hybridilämmitys alentaa sähkönkulutuksen huippuja
 - Kovilla pakkasilla öljy tulee apuun
 - Ei tarvetta uusia sähköjärjestelmää
- Uusiutuva lämmitysöljy vähentää hiilidioksidipäästöjä n. 90 %

ILMASTO- KUNNAT

Tukea kuntien tavoitteelliseen ilmastotyöhön

www.kuntaliitto.fi/ilmastokunnat pauliina.jalonen@kuntaliitto.fi #ilmastokunnat

Lue lisää Kuntaliiton julkaisuista

- **Kuinka kunnat kohtaavat ilmastonmuutoksen? – Opas varautumistyön kehittämiseen**
<https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2020/2081-kuinka-kunnat-kohtaavat-ilmastonmuutoksen>
- **Hur möter kommunerna klimatförändringen? – Handbok om hur arbetet för beredskap kan utvecklas**
<https://www.kommunforbundet.fi/publikationer/2021/2106-hur-moter-kommunerna-klimatforandringen>
- **Ilmastonmuutos ja kunnat – Opas kuntien ilmastotyön tueksi**
<https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2020/2031-ilmastonmuutos-ja-kunnat>
- **Klimatförändringen och kommunerna - Handbok för kommunernas klimatarbete**
<https://www.kommunforbundet.fi/publikationer/2020/2057-klimatforandringen-och-kommunerna>

Yhteenveto

Yhteenvetoa energia- ja ilmastotyöstä

- 1. Ohjaus kasvamassa**
- 2. Rahoitus jäsennettävä**
- 3. Sopeutuminen ja varautuminen vahvasti agendalle**
- 4. Tavoitteena EU-velvoitteiden toimeenpano kunnissa sopimusten kautta (KETS)**
- 5. Lyhyt aikaväli: varautuminen tärkeää**
- 6. Pitkä aikaväli: Kunnan ilmasto- ja energiajohtamista vahvistettava**

***Älä koskaan anna
hyvän kriisin mennä
hukkaan***

- Winston Churchill

Kiitos!

Vesa Peltola

vesa.peltola@kuntaliitto.fi

www.kuntaliitto.fi

